

Projekt: BiG>East

(EIE/07/214)

WP 3.3:

Smjernice za razvitak tržišta bioplina u Hrvatskoj – zakonodavni i administrativni okvir

Uradak 3.3

Energetski Institut Hrvoje Požar

Savska 163

Zagreb, Hrvatska

Lipanj, 2008.

With the support of:

The sole responsibility for the content of this publication lies with the authors. It does not represent the opinion of the Community. The European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

Uvod

Svrha ovog Izvješća je dati uvid u moguća poboljšanja zakonodavnog okvira u kojem se nalazi bioplin u Hrvatskoj. Naime, različita su resorna ministarstva uložila veliki napor za osmišljavanje i prihvaćanje različitih strategija: energetske, poljoprivredne, zaštite okoliša, gospodarenja otpadom... U svakoj od tih strategija i vezanim zakonima, bioplin se spominje ili kao jedan od izvora obnovljive energije ili kao jedan od alata za postizanje ciljeva strategija i politika. Time se nad proizvodnjom i korištenjem bioplina preklapaju i isprepliću različiti strateški dokumenti, ali niti jedan od njih nije usmjeren na bioplin i mjere koje bi pomogle razvitku tržišta bioplina.

Na žalost, vrijeme i sredstva unutar projekta nisu dozvolila dublju analizu tako da ovo Izvješće ukratko povezuje dokumente u kojima se bioplin spominje na izravan ili neizravan način te navodi vezana resorna tijela odgovorna za promatrani kontekst bioplina. Time se očekuje svratiti pozornost na koje se koristi može računati u pojedinom sektoru od bioplina kako bi se one maksimizirale u svom doprinosu različitih ciljeva nacionalne politike.

Izvješće završava s kratkim smjernicama za radnje neophodne za razvitak tržišta bioplina s prijedlogom za daljnja istraživanja.

1. Smjernice za razvitak tržišta bioplina –zakonodavni okvir

Proizvodnja i korištenje bioplina iz poljoprivredne biomase (žetveni ostaci, stajski gnoj) i cijelog niza različitih vrsta otpada organskog porijekla, donose istovremeno koristi u pogledu obnovljivih izvora energije, smanjenih emisija stakleničkog plina metana u atmosferu, smanjenje organskog dijela otpada i produžavanje vijeka odlagališta otpada te sprječava zagađivanje tla i vodotokova.

Kako koristi od bioplina prelaze granice jednog resora, najčešće se događa da se bioplin indirektno spominje u nekoliko zakonodavnih propisa čime proizvodnja i korištenje bioplina postaje sve teža u praksi.

U hrvatskom zakonodavstvu, bioplin se pojavljuje eksplicitno u preko 20ak zakonodavnih dokumenata za čija su područja odgovorna različita ministarstva:

Sektor	Propis	Kontekst bioplina	Na temelju	Odgovorna institucija
Energetika	Zakon o energiji (NN 68/01, 177/04, 76/07 i 152/08)	jedan od OIE; jedan od oblika plina	članka 88. Ustava Republike Hrvatske	MINGORP
	Zakon o tržištu plina (NN 40/07)	ekvivalent plinu ukoliko te vrste plina mogu tehnički i sigurno transportirati kroz plinski sustav.	članka 88. Ustava Republike Hrvatske	
	Zakon o tržištu električne energije (NN 177/04, 76/07 i 152/08)	Indirektno: korištenje otpada ili OIE za proizvodnju električne energije daje mogućnost stjecanja statusa povlaštenog proizvođača električne energije	članka 88. Ustava Republike Hrvatske	
	Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom (NN 42/05)	Indirektno: korištenje otpada, biorazgradivog dijela otpada ili OIE za proizvodnju toplinske energije daje mogućnost stjecanja statusa povlaštenog proizvođača toplinske energije	članka 28. Zakona o energiji NN 68/01 i 177/04 te članka 11. stavka 1. podstavka 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti NN 177/04	
	Uredba o kakvoći biogoriva (NN 141/05)	biogorivo	članka 38. stavka 2. Zakona o zaštiti zraka NN 178/2004	
	Odluka o visini nadoknade za prostore koje koriste objekti za proizvodnju električne energije (NN 25/95)	Elektrana na bioplin	članka 7. Zakona o elektroprivredi NN 31/90, 47/90, 61/91, 26/93 i 78/94	
	Pravilnik o korištenju OIE i kogeneracije (NN 67/07)	elektrane na bioplin iz poljoprivrednih nasada (kukuruzna silaža...) te organskih ostataka i otpada iz poljoprivrede i prehrambeno-prerađivačke industrije (kukuruzna silaža, stajski gnoj,	članka 14. stavka 2. Zakona o energiji NN 68/01 i 177/04	

		klaonički otpad, otpad iz proizvodnje biogoriva...)		
	Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije (NN 67/07)	U slučaju kogeneracijskog postrojenja s dopunskim izgaranjem otpada, biomase, tekućih biogoriva ili bioplina, pri računanju pokazatelja energetske učinkovitosti kogeneracije uzima se u obzir potrošnja samo fosilnih goriva.	članka 8. stavka 2. Zakona o tržištu električne energije NN 177/04	
	Pravilnik o podacima koje su energetski subjekti dužni dostavljati Ministarstvu (NN 87/07)	Energetski subjekti koji obavljaju djelatnost proizvodnje i/ili uvoza ... biogoriva ...	članka 9. stavka 3. i članka 13. stavka 3. Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata NN 57/06	
	Pravilnik o zahtjevima za stupanje djelovanja novih toplovodnih kotlova na tekuće i plinovito gorivo (NN 135/05)	Pravilnik se ne odnosi na kotlove namijenjene za loženje gorivima čije se značajke bitno razlikuju od značajki uobičajenih tekućih i plinovitih goriva na tržištu (industrijski otpadni plin, bioplin itd.)	članka 5. Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti NN 158/03	
	Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz OIE i kogeneracije (NN 33/07)	elektrane na bioplin iz poljoprivrednih nasada (kukuruzna silaža...) te organskih ostataka i otpada iz poljoprivrede i prehrambeno-prerađivačke industrije (kukuruzna silaža, stajski gnoj, klaonički otpad, otpad iz proizvodnje biogoriva...)	članka 28. stavka 3. Zakona o energiji NN 68/01 i 177/04	Operator tržišta
Zaštita okoliša	Strategija gospodarenja otpadom (NN 130/05)	posebna mjera za ostvarivanje Cilja 2 za neopasnih otpad jedna od smjernica za aktivnosti po pojedinim tokovima otpada – komunalni otpad, otpad životinjskog porijekla (dio II. kategorije i cijelu III. kategoriju)	članka 8. Zakona o otpadu NN 178/04	MZOPUIG
	Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015. godine (NN 85/07)	<i>zone za prikupljanje i obradu bioplina:</i> sastavni dio Centra za gospodarenje otpadom <i>proizvodnja bioplina za proizvodnju topline i/ili električne energije:</i> Jedan od tehnoloških postupaka obrade i iskorištavanja komunalnog otpada prije konačnoj zbrinjavanja: Mehaničko-biološka obrada (MBO) otpada	članka 9. stavka 4. Zakona o otpadu NN 178/04 i 111/06	
	Pravilnik o registru onečišćavanja okoliša	Postrojenja za oporabu otpada Proizvodnja bioplina 09 02 05;	članka 129. stavka 3. Zakona o zaštiti	

	(NN 35/08)	Plinovita goriva: donja ogrjevna vrijednost bioplina 20.000 kJ/m ³	okoliša 110/07	
	Plan zaštite i poboljšanja kakvoće zraka u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2008. do 2011. godine (NN 61/08)	8.6. MJERE I AKTIVNOSTI U SEKTORIMA POTROŠNJE ENERGIJE – INDUSTRIJA, KUĆANSTVA I USLUGE: 8.10. MJERE I AKTIVNOSTI U SEKTORU POLJOPRIVREDE	članka 9. stavka 3. Zakona o zaštiti zraka NN 178/04	
	Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za zaštitu okoliša (NN 154/08)	Potpore vezane za OIE	članka 3. Uredbe o državnim potporama NN 50/06	
	Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 136/04, 85/06, 64/08)	Popis zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, a za koje je nadležno Ministarstvo	članka 71. stavka 3. i članka 74. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša NN 110/2007	
Poljoprivreda	Pravilnik o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva (NN56/08)	jedan od načina zbrinjavanja viška stajskog gnojiva uslijed nedostatka dovoljnih poljoprivrednih površina		MPŠ
	Pravilnik o načinu postupanja s nus-proizvodima životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi (NN 56/08)	definira »objekt za proizvodnju bioplina« definira <i>Odobranje objekata za proizvodnju bioplina i komposta</i> Propisuje posebne uvjete za toplinsku preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla kategorije 1 i 2 te za objekte za proizvodnju bioplina i komposta	članka 33. stavka 2. Zakona o veterinarstvu NN 70/97, 105/01 i 172/03)	
	Pravilnik o provedbi mjere 3.1 unutar IPARD programa (NN156/08)	»Toplane« – (toplane) postrojenja na biomasu u kojima se odvija proces pretvorbe biomase u toplinski oblik energije		
Zdravstvo	Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti i sigurnosti deterđženata (NN 77/07)	Metode ispitivanja primarne biološke razgradljivosti za površinski aktivne tvari u deterđžentima: Metoda mjerenja proizvodnje bioplina.	članka 7. stavka 4. Zakona o predmetima opće uporabe NN 85/06	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Statistika	Metodologija za popis poljoprivrede 2003. (NN 31/03)	Proizvodnja obnovljive energije – upisuje se ako se kućanstvo bavi proizvodnjom i prodajom viška električne energije dobivene upotrebom energije vjetra, paljenjem slame, proizvodnjom bioplina i dr.; ili ako kućanstvo prodaje poljoprivredne proizvode (drvo ili slamu) za proizvodnju energije. Ako kućanstvo tako proizvedenu energiju koristi isključivo za vlastite potrebe ovdje se ne upisuje.	članka 25. i 42. Zakona o Popisu poljoprivrede 2003. NN 87/03	Državni zavod za statistiku, Financijska agencija, Vlada RH
	Nomenklatura industrijskih proizvoda i usluga – NIPU 97 za godišnji izvještaj industrije (IND-21) (NN 82/97)	40.20.10.2309 Bioplinovi 40.20.10.2301 Bioplin iz kanalskog blata 40.20.10.2302 Bioplin iz nataložene zemlje 40.20.10.2303 Bioplin, ostali	Na temelju članka 12. Zakona o državnoj statistici ("Narodne novine" broj 52/94)	Državni zavod za statistiku
MUP	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postajama za opskrbu prijevoznih sredstava gorivom (NN 141/08)	postaja je građevina koju čine građevinski dio i postrojenje za zapaljive tekućine bioplin... (u daljem tekstu: plinska goriva)	članka 21. stavka 2. Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima NN 108/95 i članka 22. Zakona o prostornom uređenju i gradnji NN 26/07	Ministarstvo unutarnjih poslova, MZOPUG

2. Prijedlog mjera

Predlaže se osnivanje Povjerenstva za bioplin u sastavu od barem jedne osobe iz resornih ministarstava i relevantnih institucija kako bi se razradile sljedeće uloge bioplina u odnosu na sektor, postojeće zakonodavstvo i prijedlog implementacijskih mjera:

- 1) doprinos bioplina ostvarivanju energetske ciljeve (proizvodnja električne i/ili toplinske energije iz OIE te biogoriva)
- 2) doprinos bioplina cilju Kyotskog protokola i CLRTAP (smanjenje štetnih emisija u zrak)
- 3) doprinos bioplina kao tehnologije ispunjavanju uvjeta u dobroj poljoprivrednoj praksi (tzv. Nitratna direktiva)
- 4) doprinos bioplina kao tehnologije zbrinjavanja organskog dijela otpada iz kućanstava i industrije.

Na temelju saznanja iz navedenih istraživanja, predlaže se usuglašavanje postojećih i, prema potrebi, razvijanje novih mehanizama institucionalne, financijske i zakonodavne potpore za razvitak tržišta bioplina.

U cilju razvitka tržišta bioplina, predlažu se sljedeće teme za razradu na temelju analize zakonodavnog okvira i prepreka:

- 1) usuglašavanje zakonodavstva
- 2) (re)pozicioniranje bioplina u sklopu Odluke o objavljivanju pravila o državnim potporama za zaštitu okoliša (NN 154/08)
- 3) uklanjanje administrativnih prepreka za izgradnju bioplinskog postrojenja (lista kriterija koje se moraju udovoljiti, nadležne institucije, automatizacija procesa)
 - a. propisivanje uvjeta koje bioplinska postrojenja trebaju zadovoljiti u prostoru (uvjeti za dobivanje lokacijske dozvole)
 - b. pojednostavljenje i prilagodba postojećih procedura za ishodovanje dozvola
- 4) obrazovanje i informiranje relevantnih infrastrukturna (*capacity building*)